

ואילו כאן סבר שמתנת שכיב מרע לא קנתה אלא לאחר מיתה?

ומתרצת הגמרא: הדר ביה אביי מהחיא. [רבא חזר בו מאותה מימרא, וסבר שלא קנה אלא לאחר מיתה].

ומקשה הגמרא: ממאי דמהחיא הדר ביה, דלמא מהא הדר ביה, וסבר שמתנת שכיב מרע קנתה עם גמר מיתה?

ומתרצת הגמרא: לא סלקא דעתך [אל תעלה בדעתך לומר כך], דהא תנן: האומר לאשתו "זה גיטך אם מתי", או "זה גיטך אם אמות מחולי זח", או "זה גיטך לאחר מיתה", לא אמר כלום.

כיון שלא גמר לגרשה אלא אחר מיתה, ואין גט לאחר מיתה (164).

זה המשיא עצה (161) למקבל המתנה הראשון למכור בנכסים, ולהפסיד את השני הבא אחריו, כרבן שמעון בן גמליאל.

אמר רבי יוחנן: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. ומודה רבי שמעון בן גמליאל, שאם נתנן הראשון במתנת שכיב מרע (162), לא עשה כלום. והשני ירשנו למרות מתנתו.

מאי טעמא?

אמר אביי, כיון שמתנת שכיב מרע לא קנתה אלא לאחר מיתה, ובשעה זו כבר קדמו "אחריך" (163).

ומקשה הגמרא: ומו אמר אביי הכי?

והא איתמר, נאמרה מימרא בשמו: מתנת שכיב מרע מאימתי קנה? אביי אמר, עם גמר מיתה. ורבא אמר, לאחר גמר מיתה.

אבל הראשון שנתן את נכסיו במתנת שכיב מרע, לא רצה לסלק רשותו מהם עד לאחר גמר מיתה, דסתם אדם הנותן ממונו לאחר מיתתו אינו רוצה להוציא ממונו מכחו עד שתיגמר מיתתו. ובשעה זו כבר קדמו ה"אחריך". רשב"ם.

ועיין בבית יוסף (סימן רנ"ו) שהקשה מסוגיין על דברי הטור שכתב דמתנת שכיב מרע חלה למפרע משעת נתינה. ואילו בסוגיין מבואר שאינה חלה אלא לאחר מיתה, דאי לאו הכי, מדוע קדמו ה"אחריך"?

ובקצות החושן (שם ס"ק א) תירץ, שאף על פי שקנה למפרע, מכל מקום כיון שהנותן יכול לחזור בו עדיין עד שעת מיתה, הרי שלא נסתלקגמרי מהחפץ, ולכן ה"אחריך" יכול לזכות בו.

164. משמע מכאן, שאם נפרש "לאחר מיתה"

161. כתב הרשב"ם, שהמוכר עצמו אינו רשע, שהרי השליטו הנותן בגוף ובפירות לעשות בהם כרצונו. ואף על פי שלכתחילה לא ימכור, מכל מקום אם מכר אינו רשע. ועיין בתוספות (סוטה כא ב', ד"ה אביי) שדנו בדבריו.

162. הרשב"ם מפרש, כגון שאמר "מהיום ולאחר מיתה", לא אמר כלום, והשני מוציא. והקשה עליו בקצות החושן (רמח"ט) הרי אם כתב "מהיום" הוי כמתנת בריא, וגוף הנכסים קנוי לו מעכשיו, ומדוע השני מוציא ממנו? והניח קושיא זו בצריך עיון. ועיין עוד בחידושי הגרעק"א.

163. משום שה"אחריך" קנה עם גמר מיתה, כיון שדעת הנותן היתה לזכות לו את הנכסים בשעה שאין הראשון זקוק להם יותר.